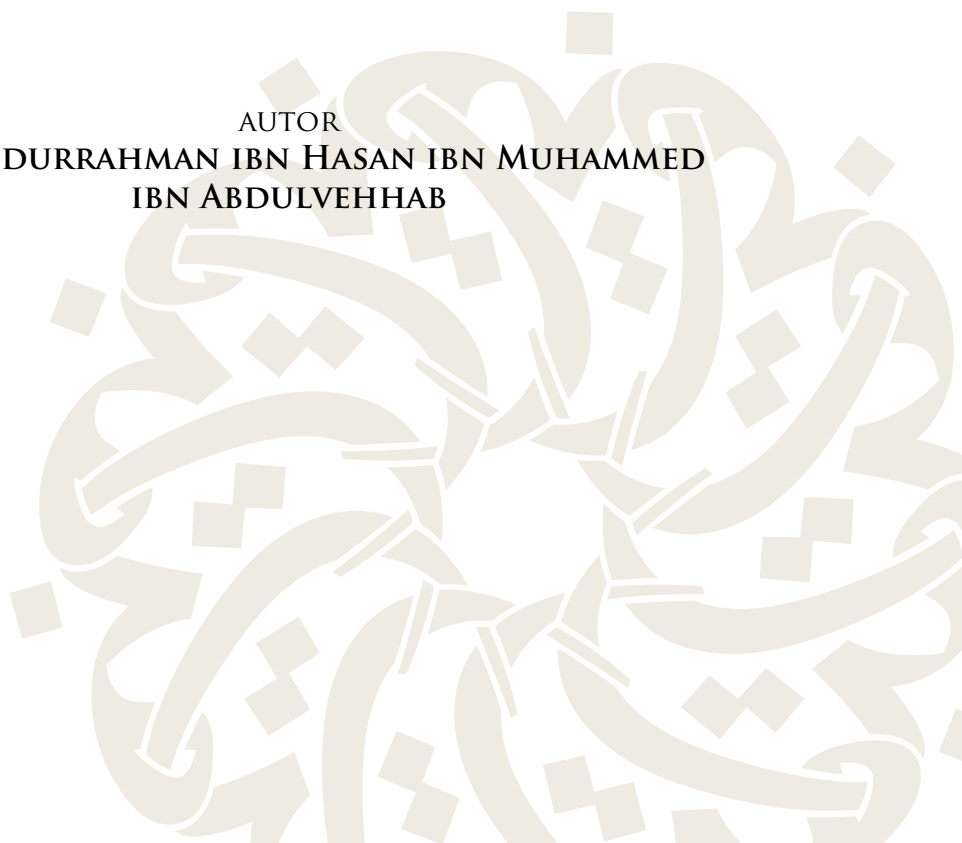

شرح أصل دين الإسلام و قاعدته

الشيخ عبد الرحمن بن حسن بن محمد بن عبد الوهاب

KOMENTAR RISALE ASLU-D-DIN

AUTOR
ŠEJH ABDURRAHMAN IBN HASAN IBN MUHAMMED
IBN ABDULVEHHAB

Risala šejha Muhammeda bin 'AbdulWehhaba, رحمته الله:

Rekao je, Allah mu se smilovao:

„Osnovu (temelj) dini islama i njegov stub sačinjava dvoje:

Prvo: naredba 'ibadeta Allahu Jedinom, Koji nema sudruga, podsticanje na to, prijateljevanje (*el-muwālā'*) na toj osnovi i tekfir onoga ko ga ostavi.

Drugo: upozorenje na širk u 'ibadetu Allahu, strogoća zbog toga, neprijateljevanje (*el-mu'ādā'*) zbog toga i tekfir onoga koji ga uradi.

Onih koji se suprotstavljaju tome ima nekoliko vrsta. Najžešćeg prestupa (suprotstavljanja) su:

1. Oni koji se suprotstavljaju u svemu.
2. A ima i onih koji 'ibadete jedino Allahu ali nisu porekli širk niti neprijateljuju prema njegovim sljedbenicima.
3. U njih spadaju i oni koji neprijateljuju prema njima, ali ih nisu protekfirili.
4. Od njih su i oni koji niti vole tevhid, niti ga mrze.
5. Ima i onih koji su ih protekfirili i tvrde da je on vrijeđanje dobrih ljudi¹.
6. Od njih su i oni koji niti mrze širk, niti ga vole.
7. Od njih su i oni koji nisu spoznali širk i nisu ga porekli.
8. U njih spadaju i oni koji nisu spoznali tevhid i nisu ga porekli.
9. U njih spadaju, i oni su od svih vrsta najopasniji, oni koji prakticiraju tevhid, ali ne znaju njegovu vrijednost² i ne mrze one koji su ga ostavili, niti ih tekfire.
10. Od njih su oni koji su ostavili širk i zamrzili ga, ali ne znaju njegov uticaj³, niti neprijateljuju prema njegovim sljedbenicima, niti ih tekfire.”

¹ Kažu da je zabrana moljenja mrtvim i odsutnim od vjerovjesnika i dobrih ljudi na primjer, vrijeđanje istih i umanjivanje njihove vrijednosti. A šta tek kažu o uvjerenju da je to veliki širk i da je onaj koji upadne u to poništio tevhid!? (op. rec.)

² Ili njegovu pravu suštinu; upotrijebljena je riječ „*qadr*“. Ova tačka prije svega obuhvata neznanje o tome da suština tevhida nestaje pojavom suštine velikog širka pri osobi. Ovakvi ljudi, koji nisu ludi, ponekad kažu za određeni opis da je veliki širk, ali konstatuju postojanje suštine islama uz veliki širk, a islam je tevhid. Da nas Allah sačuva zablude! Neki možda ostavljaju samo njegovo ime i neke njegove propise u vanjštinskom pravnom smislu uz negaciju suštine islama mušriku. Oni u ovom posebnom značenju ne poznaju „*qadr*“ širka. Više o tome ćeš moći pročitati u knjizi „*Korisne napomene...*“, koja će uskoro izaći, *inšaAllah*. (op. rec.)

³ I ovdje je upotrijebljena riječ „*qadr*“, koja se u ovom kontekstu može prevesti kao „ne znaju njegovu vrijednost/pravu suštinu/uticaj...“ i sl. Ja sam odabrao riječ uticaj zbog toga što se radi o ljudima koji, poput onih iz prethodne fusnote, ne negiraju suštinu islama ili tevhida pojavom velikog širka pri osobi, uprkos tome što su veliki širk i tevhid dvije suprotnosti koje se ne mogu sastati niti obje nestati. Čovjek je ili muvehhid ili mušrik! Kod ove vrste zabludjelih, koji nisu izgubili razum, iako kažu nešto što zdrav razum ne podržava već ga negira, veliki širk ne utiče na nestanak osnove tevhida i islama kojem je apsolutna suprotnost. Šejh Muhammed je ovo spomenuo u risali „*Mufīdu-l-Mustefid...*“ spomenuvši da je veliki širk kod njih poput „crnila na tijelu“, čija pojava ne negira osnovu njegovog bitka čovjekom. Mimo suprotstavljanja zdravom razumu, oni se suprotstavljaju svojoj konstataciji o tome da je znanje uvjet prihvaćenosti šehadeta *la ilahe illallah*, kao i sačuvanost od velikog širka tj.

Ovim se završava risala šejha Muhammeda, ﷺ.

Komentar šejha 'AbdurRahmana bin Hasana, *rahimehullahu te'ala*⁴:

U ime (sa imenom) Allaha, Milostivog, Samilosnog,

Samo od Njega pomoć tražimo:

Njegove riječi, Allah mu se smilovao:

„Osnovu⁵ (temelj) dini islama i njegov stub sačinjava dvoje:

ikhlaṣ, što je bio razlog da se neki učenjaci i učenici danas sustegnu od negacije njihovog islama dok se ne razjasni proturječnost u koju su upali i provjeri šta su željeli svojim govorom. (op. rec.)

⁴ „Medžmu'atu-t-Tevhid“, str. 39, štampa Dāru-l-Fikr.

⁵ Osnova ili na ar. „*asl*“ u jeziku predstavlja ono na što se nešto drugo gradi, ili ono bez čega nešto ne postoji. U vjeri ova osnova je u stvari „osnova vjere“ ili na ar. „*aslu-d-din*“, koja predstavlja skup srčanih uvjerenja, srčanih djela, vanjskih riječi i djela bez kojih se osnova islama ili tevhida ne može ostvariti, i na koju je Uzvišeni Allah Svojom milošću nadovezao ulazak u Džennet. Poznavanje ove teme mora biti najpreča stvar u životu jednog čovjeka, a greška u njoj za sobom povlači najgore; a to je da čovjek pri sebi nema onaj opis koji ga prema Allahovoj Riječi čini muslimanom-muvehhidom, i na kojeg je nadovezao ulazak u Džennet. Prokleti šejtan je prevario mnoge ljude u pogledu *aslu dini-l-islama*, a njihove greške ne izlaze iz vrsta suprotstavljanja koje je spomenuo šejh Muhammed u ovoj risali. Prevario je ljude koji važe kao šejhovi, učenjaci, nosioci raznih naučnih titula poput doktoratura, magistratura i slično. Jedna od mes'ela preko koje je upropastio ogroman broj ljudi jeste „mes'ela opravdanja neznanjem u velikom širku“, čiju srž i predmet mnogi nisu razumjeli! Dok ova mes'ela u stvari tretira pitanje kažnjavanja mušrika (velikog širka) zbog tog velikog širka, da li će, kada i zbog čega će biti kažnjen, neki šejtanski glasnogovornici su njen predmet preokrenuli u ostavljanje suštine osnove islama i tevhida mušriku, tj. onome koji je pridružio neko stvorenje Uzvišenom Allahu u nekoj od Njegovih specifičnosti, bilo da se radi o Njegovim djelima, osobinama, ili zasluge da se samo Njemu 'ibadeti. Naći ćeš te šejtanske glasnogovornike kako pod izgovorom mes'ele opravdanja neznanjem zagovaraju islam i tevhid, i to suštinski islam, ne samo njegovo ime uz negaciju njegove suštine, onome koji je iz neznanja kojeg od sebe nije mogao odagnati upao u veliki širk, koji je suprotnost osnovi tevhida. Ova odvratna šejtanska novotarija je danas proširena po čitavom svijetu, i ukazuje na usamljenost islama među stanovnicima Zemlje. Njeni zagovornici na našim prostorima su mnogobrojni! Predvode ih ljudi koji nose „titule“ „šejh“, „daija“, „dr.“, „mr.“ i „prof.“, koji su autoriteti saff-ovaca, minber.ba-ovaca, num-ovaca, počevši od dana „potpisivanja proglasa“ do dan danas. Nakon pojašnjenja da predmet mes'ele „opravdanja neznanjem u velikom širku“ nije konstatacija neobuhvaćenosti mušrika značenjem osnove islama, na koju ukazuje šehadet *la ilahe illallah*, tj. da li je osoba koja je upala u veliki širk mušrik ili muvehhid, već se, s obzirom da je neznanje koje osoba od sebe nije mogla odagnati prepreka šerijatske obveznosti, a znanje o vjerskom propisu je njen uvjet, tiče pitanja propisa koji se sprovode nad mušrikom nakon dolaska poslaničkog argumenta do njega, poput vječnog kažnjavanja na ahiretu ili ohalalijavanja njegove krvi, imetka, časti i slično na dunjaluku, odgovor na njihovu šejtansku novotariju i šubhu je nešto najlakše, i to znaju najobičniji muslimani i njihova djeca!

Ove „ljude“ treba upitati da li šehadet *la ilahe illallah*, bez čijeg ostvarenja čovjek ne može biti musliman, ukazuje na obaveznost vjerovanja u postojanje Uzvišenog Allaha? Reći će da ukazuje. Pitaj ih da li će u ovom slučaju pravilo „opravdanja neznanjem u velikom širku“, koje upotrebljavaju u mes'eli s kojom nema nikakve veze, za njih značiti da ostave suštinu tevhida i islama, tj. suštinu *la ilahe illallah* onome koji ne zna ili ne vjeruje da Allah postoji, a nije bio u stanju doći do vjerskih tekstova, tj. do tekstova Objave koji će ga tome podučiti? Pametni među njima moraju reći da „neznanje o tome“ za sobom ne povlači postojanje osnove suštine islama i tevhida na kojeg ukazuje *la ilahe illallah* i da je onaj koji to ne zna mušrik ili kafir, tj. da nije musliman-muvehhid. Onaj među njima koji kaže da je ovakav musliman zbog toga što „nije mogao doći do vjerskih tekstova o postojanju Allaha“ je pravi tagut, šejtanov prijatelj i njegov glasnogovornik. Nakon ovog pređi na slijedeće pitanje vezano za Gospodarstvo Uzvišenog Allaha, tj. Njegov *rubūbijjet*, odnosno Njegova djela. Pitaj ih da li onaj koji vjeruje da pored Allaha ima još jedan stvoritelj, koji iz ničega stvara, opskrbljuje iz ničega i slično od specifičnosti Allahovog *rubūbijjeta*, a neznanica je koji nije mogao doći do vjerskih tekstova koji ukazuju na Allahovu jednoću u

rubūbijjetu, da li ovakav pri sebi ima osnovu tevhida i islama, pa je prema njima, na osnovu pravila o „opravdanju neznanjem u velikom širku“, musliman-muvehhid?! Očekujem (!) da će pametni među njima i ovdje reći da je takav mušrik, i da pri sebi nema osnovu tevhida i islama na kojeg ukazuje *la ilahe illallah*, jer kako da bude musliman-muvehhid a vjeruje da postoji drugi stvoritelj uz Allaha, a između njega i onoga koji ne vjeruje ili kaže da Allah ne postoji u vjeri islama nema nikakve razlike, osim u žestini nevjerstva.

Onda pređi na slijedeće pitanje vezano za Allahovo božanstvo, tj. Njegov *ulūhijjet*, pa ih pitaj da li neznanica koji od sebe nije mogao odagnati neznanje i doći do vjerskih tekstova, koji ne zna, ili ne vjeruje da samo Allah zalužuje 'ibadet, ili vjeruje da neko stvorenje zaslužuje 'ibadet uz ili mimo Njega, pri sebi ima osnovu tevhida i islama, pa je zbog toga i „na osnovu pravila o opravdanju neznanjem u velikom širku“ musliman-muvehhid?! Očekujem, ali manje od prve dvije slike, da će „pametni“ među njima reći da ni ovaj pri sebi nema suštinu tevhida i islama i da usljed toga nije musliman-muvehhid. Onome koji kaže da je ovakav musliman-muvehhid, da pri sebi ima suštinu tevhida i islama, reci da u islamu u osnovi propisa, ne u žestini kufra, nema razlike između onoga koji negira postojanje Allaha, vjeruje u postojanje drugog stvoritelja, ili da Allah ne zaslužuje 'ibadet jedino, ili da neko stvorenje zaslužuje 'ibadet; to zbog toga što šehadet *la ilahe illallah* koji ukazuje na osnovu vjere tj. *aslu-d-din*, kojeg prevodimo kao „Ne postoji niko ko istinski zaslužuje 'ibadet mimo Allaha“, koji ima svoje uvjete (*šartove*), ruknove i levāzime, tj. značenja i opise koji iz njega neminovno proizilaze čiji nestanak znači nestanak osnove iz koje su proizišli, podrazumijeva vjerovanje da Allah postoji, da je Jedini Stvoritelj, i Jedini Koji zaslužuje 'ibadet, i da se 'ibadeti samo Njemu, a ne stvorenom.

Nakon ovog pređi na zadnje pitanje pa ih upitaj o čovjeku koji iz istog razloga 'ibadeti nekom stvorenju, ili odbija da 'ibadeti samo Allahu i oholi se prema Njemu, da li „pravilo o opravdanju neznanjem u velikom širku“ znači da ovakva osoba, zbog toga što ne zna, pri sebi još uvijek ima osnovu tevhida i islama, pa je zbog toga musliman-muvehhid, koji obožava samo Uzvišenog Allaha!? Ako su iz prethodnih pitanja i odgovora shvatili da je nemoguće da ovakav pri sebi ima osnovu tevhida i islama i da bude musliman zbog toga što 'ibadeti nekom drugom mimo Allaha, ili se oholi i odbija da 'ibadeti samo Allahu, hvala Allahu; a ako se uzohole pa kažu da ovakav pri sebi i dalje ima osnovu suštine tevhida i islama i da je zbog toga musliman-muvehhid, njihovo neznanje o *la ilahe illallah*, i njihov prkos su postali jasni i očigledni. Ovakvi su pravi taguti, šejtanovi prijatelji i njegovi glasnogovornici, oni koji vjeruju i zagovaraju da mušrik, koji obožava drugog mimo Allaha, u stvari obožava samo Allaha, i da je bog mušrika, tj. ono što mušrik obožava samo Allah, uz priznanje da mušrik obožava stvorenje! Dovoljan nam je Allah i divan je On Zaštitnik! *La ilahe illallah* bez čijeg značenja, srcem, govorom i djelom, nema osnove tevhida i islama, ukazuje na to da Allah postoji, da je Jedini Stvoritelj, da samo On zaslužuje 'ibadet, i da se samo njemu 'ibadeti i to naređuje, i da onaj koji ne vjeruje da Allah postoji, da je samo Allah Stvoritelj, da samo On zaslužuje 'ibadet, koji obožava drugog mimo Allaha, nije od sljedbenika *la ilahe illallah*. Ovo je osnova dini islama, a razilaženje između nas i njih, kao što vidiš, se tiče osnove *la ilahe illallah*, kojoj se suprotstavljaju već godinama, i ratuju protiv sljedbenika istine.

Ako posegnu za time da prave razliku između uvjerenja i vanjskih riječi i djela ti im reci da *ehlu-s-sunneh* ne pravi razliku između onoga koji vjeruje da stvorenje zaslužuje 'ibadet ali mu ne 'ibadeti i onoga koji to ne vjeruje ali mu 'ibadeti, niti tu razliku prave sljedbenici strasti od murdžija i džehmija, čija se odvratna novotarija ogleda u nečem drugom. Kod svih muslimana su spomenute vrste mušrici, da nas Allah sačuva zablude! Zato, neka se kane glasnogovorništva u ime prokletog šejtana! Hoće li ovi taguti u pitanju abdesta reći da onaj koji je pustio vjetar ne znajući da puštanje vjetra kvari abdest još uvijek ima abdest, zbog toga što je to uradio iz neznanja!? Allah ih ubio kuda se odmeću!

Dugo je trajalo da neki „ljudi“ shvate da je nemoguće da onaj koji upadne u veliki širk pri sebi ima osnovu tevhida, te da zbog toga ne može biti muvehhid-musliman, bez obzira na činjenicu da možda nije bio u stanju da od sebe odagna neznanje, poput *ehlu-l-fetre* i onih do kojih nije došao dokaz. A još duže traje, i izgleda trajeće, da ljudi shvate njoj slijedeću mes'elu, koju spominju učenjaci tevhida, a tiče se *aslu dini-l-islama*, koja je istinski pokazatelj prave i suštinske spoznaje značenja šehadeta *la ilahe illallah*. O kojoj se mes' eli radi? Radi se o pitanju negacije osnove tevhida i islama onima koji su upali u suštinski veliki širk, tj. o uvjerenju da takvi pri sebi nemaju osnovu tevhida i islama i da nisu muvehhidi muslimani; ili o pitanju tekfira mušrika, kako je mi nazivamo, i njegovom mjestu u ili naspram šehadeta *la ilahe illallah*. Naime, mnogi ljudi su shvatili da je nemoguće da čovjek pri sebi ima osnovu tevhida i islama kada upadne u veliki širk koji je njihova suprotnosti, ali nisu shvatili da onaj koji ne zna ili ne vjeruje da osnova tevhida i islama nestaje pojavom velikog širka ne zna osnovu tevhida, koji je čistoća od velikog širka, na kojeg ukazuje *la ilahe illallah*, pa zbog toga nije musliman. A ako to radi uz znanje o tome, onda se radi o šejtanu prkosnom, da Allah sačuva.

Evo ti nekoliko jasnih primjera koji će ti približiti ovu mes'elu!

Prvo: naredba 'ibadeta Allahu Jedinom, Koji nema sudruga, podsticanje na to, prijateljevanje (*el-muwālā'*) na toj osnovi i tekfir onoga ko ga ostavi."

Kažem: dokaza za ovo u Kur'anu ima više nego što ih je moguće sabrati, poput Njegovih riječi:

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَى كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا

Neki čovjek ne zna da Allah postoji ili vjeruje da Allah ne postoji, a drugi vjeruje da Allah postoji, i nije upao u veliki širk u bilo kojoj od vrsta tevhida, ali vjeruje da prvi, koji vjeruje da Allah ne postoji, pri sebi ima osnovu tevhida i islama i da je usljed toga muvehhid-musliman, a drugi je neznanica koji nije bio u stanju odagnati od sebe neznanje i doći do vjerskih tekstova koji ukazuju na to da prvi nema tevhid i islam i da nije muvehhid-musliman. Smije li se o ovom drugom reći da je ostvario značenje na koje ukazuje *la ilahe illallah* i da poznaje *la ilahe illallah*, i da je muvehhid-musliman?! Odgovor je jasan! Ovaj drugi nije muvehhid-musliman, on ne poznaje tevhid, ne poznaje *la ilahe illallah*, jer da je poznavao *la ilahe illallah*, nikad ne bi vjerovao da prvi pri sebi ima osnovu suštine značenja *la ilahe illallah*. Namjerno počinjem sa ovim banalnim primjerima da bih vas doveo do istine u *aslu-dinu* u Allahovoj jednoći u djelima robova, tj. u *tevhidu-l-ulūhijeh* ili *tevhidu-l-'ibādeh*, jer, kao što smo konstatovali, vjera islam ne pravi razliku između onoga koji je srušio osnovu značenja *la ilahe illallah* uvjerenjem, riječima ili djelom, neznanjem ili sumnjom. Zbog toga učenjaci govore o uvjetima, ruknovima i levāzimima *la ilahe illallah*, bez kojih šehadet *la ilahe illallah* neće biti primljen i ispravan, bez obzira na neznanje. Nakon ovog banalnog primjera uzmi primjer čovjeka koji vjeruje da uz Allaha postoji još jedan stvoritelj, i onoga koji vjeruje da Allah ne zaslužuje 'ibadet, ili da stvorenje zaslužuje 'ibadet, ili koji se oholi prema Allahu i 'ibadetu Njemu, ili koji obožava stvorenje, a zatim onoga koji mu ostavlja osnovu suštine tevhida i islama, ili se dvoumi oko toga. Njegov propis je poput propisa onoga koji je ostavio značenje *la ilahe illallah* onome koji ne zna da Allah postoji, ili vjeruje da Allah ne postoji; bez imalo razlike, osim u žestini njihovog nevjerstva, da nas Allah sačuva.

Ovoj drugoj mes'eli, tj. uvjerenju da značenje *la ilahe illallah* ne postoji pri onome koji ne negira osnovu tevhida i islama negatorima Allahovog postojanja, Njegove zasluge da bude obožavan jedino, da stvorenje ne zaslužuje 'ibadet i slično od vrsta velikog širka koje sam spomenuo, se danas suprotstavlja većina neznanica koji se vode na račun „šejhukluka, tevhida i džihada“, koji za izlazak iz tevhida onoga koji ne negira tevhid onome koji ne zna da Allah postoji i slično od vrsta velikog širka koje sam spomenuo, uvjetuju da upadne u veliki kufr suprotstavljanja poslanici, tj. vjerskim tekstovima; poricanjem, nijekanjem, izrugivanjem, sumnjom u njih i neznanjem o njima uz mogućnost dolaska do njih, okretanjem i izbjegavanjem njih i slično od vrsta kufra na koje se nadovezuje kazna u pogledu pojedinca, a koje okuplja termin „suprotstavljanja poslanici“ kojeg sam spomenuo. Njihov pogrešni stav ukazuje na to da ovakav, sve dok nije porekao, zanijekao tekstove, i slično od vrsta spomenutih velikog kufra suprotstavljanja poslanici koje sam spomenuo, pri sebi ima osnovu tevhida i islama i da je muvehhid-musliman. To je ono u šta vjeruju i što danas sprovede, a takvih je puno, da nas Allah sačuva uzroka Svoje srdžbe i odlaska u zabludu.

Mi vjerujemo da Knjiga, sunnet i idžma' muslimana nedvojbeno ukazuju na to da ovakav nije muvehhid-musliman, i da nije ostvario značenje *la ilahe illallah*, a da se suprotstavljanje poslanici poricanjem, nijekanjem, sumnjom, neznanjem, izbjegavanjem, izrugivanjem, prkosom, odbijanjem i slično, uvjetuje za spuštanje propisa kazne na pojedinca, kao što je slučaj sa onim koji je upao u veliki širk usljed neznanja koje od sebe nije mogao odagnati. Tj. za njegov tekfir kufrom kazne ili kažnjavanja kako su ga nazvali učenjaci islama. Vjerujemo da je onaj koji za neku jedinku suštinskog velikog širka kaže da je mali širk veći nevjernik-nemusliman od onoga koji kaže da je veliki širk ali njome ne negira suštinu tevhida i islama, zbog toga što se u ovoj slici ne pojavljuje proturječnost na koju nailazimo u slučaju onih koji kažu da su znanje o šehadetu *la ilahe illallah* i čistoća od širka uvjeti njegove prihvaćenosti, a nakon toga, i pod plaštom „opravdanja neznanjem u velikom širku“, ostavljaju suštinu osnove islama, na koju ukazuje šehadet *la ilahe illallah*, onome koji je upao u veliki širk zbog neznanja kojeg nije mogao odagnati od sebe. Ko o tome želi više saznati, skrećem mu pažnju na komentar risale „*Aslu dini-l-islam*“ od recenzenta ove zbirke, kao i na knjigu „*Odbrana osnove dina i šejhu-l-islama od tvrdnji nosioca neznanja, Tehakum i mjesto tekfira mušrika u vjeri*“. U njima se nalaze detalji potrebni za odagnavanje svih šubhi, Allahovom dobrotom, dozvolom i pomoći! Sada ću vas prepustiti knjizi bez mnogo uplitanja u nju. (op. rec.)

„Reci: 'O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke (istinite): da ne 'ibadetimo nikom osim Allahu, da Mu ništa i nikog ne pridružujemo i da jedni druge mimo Allaha za *erbābe* (gospodare) ne uzimamo.'“⁶

Uzvišeni Allah je naredio Svome Vjerovjesniku da pozove sljedbenike Knjige (*Ehlu-l-Kitāb*) u značenje *la ilahe illallah*, kojem je pozivao Arape i druge mimo njih. A riječ je *la ilahe illallah*, koju je protumačio kao „...da ne 'ibadetimo nikom osim Allahu...“

Njegove riječi: „...da ne 'ibadetimo...“ sadrže u sebi značenje *la ilahe* i to je negacija 'ibadeta svakom mimo Allaha. Njegove riječi: „...osim Allahu...“ su ono što se izuzima u rečenici⁷ *ikhlasa*⁸. Allah mu je naredio da ih pozove da ograniče 'ibadet jedino na Allaha i da ga negiraju svemu mimo Njega. Ajeta poput ovoga je puno, u kojima se jasno ističe da je *ilāhijjet*⁹ ustvari 'ibadet i da ništa od njega ne može biti dato nekom mimo Allaha, kao što je rekao Uzvišeni:

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ

„I tvoj Gospodar je naredio da ne 'ibadetite (nikome) osim Njemu...“¹⁰

Značenje *qada* je narediti, oporučiti, i to su dva tumačenja istog značenja. Njegove riječi: „...da ne 'ibadetite...“ sadrže značenje *la ilahe*, a njegove riječi: „...osim Njemu...“ sadrže značenje *illallah*. Ovo je *tevhidu-l-'ibādeh*; on je *da'va* svih poslanika, kada su govorili svojim narodima:

أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ

„'Ibadehite samo Allahu, vi mimo Njega drugog Boga nemate...“¹¹

Dakle, obaveza je odmah negirati širk u 'ibadetu, odricanje od njega i od onoga koji ga je uradio¹², kao što je Uzvišeni rekao o Svom prijatelju Ibrahimu, ﷺ:

Kada on reče svom ocu i svom narodu:

إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي ﴿٢٧﴾

⁶ Sura Alu Imran (3) 64

⁷ Bukvalan prijevod je „u riječi“. (op. rec.)

⁸ *ikhlas* u vjeri je od širka čisto obožavanje Uzvišenog Allaha, a riječ *ikhlasa* je *la ilahe illallah*. (op. rec.)

⁹ Ili zasluga da bude obožavan. (op. rec.)

¹⁰ Sura El-Isrā' (17) 23

¹¹ Sura El-Mu'minun (23) 32

¹² Osnova odricanja od mušrika se ne ostvaruje ako mu se ostavi suština osnove tevhida i islama, na koju ukazuje šehadet *la ilahe illallah*, ili se čovjek oko toga dvoumi, da Allah sačuva. (op. rec.)

„Ja se odričem od svega čemu vi 'ibadetite, ﴿26﴾ osim od Onoga Koji me je stvorio. ﴿27﴾“¹³

Dakle, obaveza je odricanje (*el-berā'ah*) od 'ibadeta (obožavanja) svemu što se obožava mimo Allaha. Uzvišeni je o njemu, ﷻ, rekao:

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ

„I odvojiću se od vas (napustiću vas) i od svega čemu se molite mimo Allaha“¹⁴

Pa je obaveza odvajanje od širka i njegovih počinioca odricanjem od njih, kao što je na to jasno ukazao Uzvišeni u Svojim riječima:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَاءٌ مِنْكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّى تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَخَدُّهُ

„Vi imate divan uzor u Ibrahimu i onim koji su sa njim, kada rekoše svom narodu: 'Mi smo čisti¹⁵ od vas i svega čemu 'ibadetite ('ibadet činite) mimo Allaha, zanevjerovali smo u vas¹⁶ i očigledno će biti između nas i vas neprijateljstvo i mržnja zauvijek, sve dok ne povjerujete u Allaha, jedino...“¹⁷

Tj. oni koji su sa njim od poslanika, kao što to spominje Ibn Džerir.

Ovaj ajet obuhvata sve što je spomenuo nas šejh, ﷻ, od podsticanja na tevhid, negacije širka, prijateljstva (*muwālāh*) sa sljedbenicima tevhida, i tekfira onoga ko ga ostavi činjenjem širka, koji ga negira. Jer, onaj koji uradi širk, neminovno ostavlja tevhid, zbog toga što su oni dvije suprotnosti koje se ne mogu sastaviti. Otuda, kada se pojavi širk nestane tevhid. A Uzvišeni je rekao o onome koji je pridružio¹⁸:

...وَجَعَلَ لِلَّهِ أَنْدَادًا لِيُضِلَّ عَنْ سَبِيلِهِ قُلٌ مِمَّنْ كَفَرُوا فَكُفِّرُوا كَفِيرًا... وَأَصْحَابِ النَّارِ

„...i Allahu čini *endāde* (nekog ravnim) da bi odvodio u zabludu sa Njegovog puta. Reci: 'Naslađuj se malo sa svojim kufrom, bićeš od stanovnika vatre.“¹⁹

¹³ Sura Ez-Zukhruf (43) 26-27

¹⁴ Sura Merjem (19) 48

¹⁵ Tj. odrekli smo vas se. (op. rec.)

¹⁶ Na ar. *kefernā bikum*, od glagola *kefere* kojem čestica „ba“ daje prelazno značenje pa kao da dobija značenje „*ekfernākum*“ ili „*keffernākum*“ tj. „protektirili smo vas.“

¹⁷ Sura El-Mumtehina (60) 4

¹⁸ Tj. upao u veliki širk. (op. rec.)

¹⁹ Sura Ez-Zumer (39) 8

Pa ga je Uzvišeni protekfirmio zbog uzimanja *endāda*²⁰, a to su *šurekā'* (partneri) u 'ibadetu. Ajeta poput ovoga ima puno. Tako da čovjek neće biti muvehhid osim negacijom širka, odricanjem od njega i tekfirom onoga koji ga radi.

Zatim je, ﷺ, rekao:

„Drugo: upozorenje na širk u 'ibadetu Allahu, strogoća zbog toga, neprijateljstvo (*el-mu'ādā'*) zbog toga i tekfir onoga koji ga uradi.“

Neće se stepen²¹ tevvida upotpuniti²², osim ovim i to je din svih poslanika. Oni su upozoravali na širk, kao što je rekao Uzvišeni:

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

„Mi smo svakom narodu poslali poslanika: 'Samo Allahu 'ibadetite i klonite se taguta.“²³

Rekao je Uzvišeni:

وَمَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

„Mi prije tebe nismo nijednog poslanika poslali, a da mu nismo objavili: 'Nema boga²⁴ osim Mene, zato samo Meni ibadetite!“²⁵

Njegove riječi: „...u 'ibadetu Allahu“. 'Ibadet je sveobuhvatan pojam za sve što Allah voli i čime je zadovoljan, od riječi i djela, nutrinskih i vanjštinskih.²⁶

²⁰ Množina riječi *nidd*. (op. rec.)

²¹ Na ar. *meqām*. (op. rec.)

²² Neke neznalice koje ne poznaju tevhid, i drugi sa zlim namjerama i bez straha od Uzvišenog Allaha, igraju se ovom riječju „upotpuniti“ te je čine „dokazom“ da spomenuti opisi, uopšteno, ne ulaze u *aslu-d-din* već u njegovu obaveznu potpunost. Prva stvar, uz konstataciju da se na više mjesta u ovoj risali kao i mnogim knjigama učenjaka tevvida pojam „upotpuniti“ koristi u kontekstu govora o *aslu-d-dinu* a ne obaveznoj potpunosti, koja negira njihove laži jeste činjenica da je u ovoj rečenici šejh Muhammed spomenuo neprijateljstvo prema mušricima, a isti taj koji se igra sa pojmom „upotpuniti“ uvjetuje neprijateljstvo prema mušricima za ispravnost osnove islama, dok u pogledu uvjerenja da mušrik nije od sljedbenika *la ilahe illallah* tvrdi da se ne tiče značenja *la ilahe illallah* bez kojeg nije moguće biti musliman. Pa kako je uveo jedno a izbacio drugo!? Iz njihovog govora proizilazi, ili je to suština njihovog govora, iako je moguće da kažu da im značenje o kojem ja govorim nikad nije palo na um, već da govore o tekfiru kufrom kažnjavanja, da je onaj koji ne zna da negator postojanja Uzvišenog Allaha nije muvehhid-musliman sve dok ne porekne, zaniječe, odbije, prkosi, i slično od vrsta nevjerstva nakon argumenta, vjerskim dokazima koji negiraju tevhid onome koji negira postojanje Uzvišenog Allaha. S ciljem da saznaš šta ulazi u osnovu a šta je izvan nje, šta ulazi u obaveznu potpunost, poslušaj predavanja recenzenta ove zbirke u kojima je prokomentarisao ovu risalu, i pogledaj knjigu „*Odbrana osnove dina i šejhu-l-islama od tvrdnji nosioca neznanja*.“ (op. rec.)

²³ Sura En-Nahl (16) 36

²⁴ Tj. nema istinski zaslužnog obožavanja osim Mene. (op. rec.)

²⁵ Sura El-Enbija (21) 25

Njegove riječi: „...strogoća zbog toga...“. Ovo postoji u Knjizi i sunnetu, poput riječi Uzvišenog:

فَقَرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾ وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾

„Pa bježite ka Allahu, ja sam vam od Njega jasni opominjač! ﴿50﴾ I nemojte mimo Njega drugog boga uzimati, ja sam vam od Njega jasan opominjač! ﴿51﴾“²⁷

Da nije bilo strogoće, vjerovjesnik i ashabi ne bi doživljavali od Kurejšija ogroman ezijet, kao što je to detaljno spomenuto u siri. Jer, on je otpočeo da vrijeđa njihov din i kritikuje njihova božanstva. Njegove riječi, Allah mu se smilovao: „... neprijateljavanje (*el-mu'ādā'*) zbog toga.“

Kao što je rekao Uzvišeni:

فَأَقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدْتُمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَأَحْضُرُوهُمْ وَأَفْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ...

„Ubijajte mušrike gdje god ih nađete, zarobljavajte ih, opkoljavajte ih i pravite im zasjede na svakom mjestu...“²⁸

Ajeta o ovome ima veoma puno, poput riječi Uzvišenog:

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّى لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ

„I borite se protiv njih sve dok fitne ne bude i dok sav din ne bude samo Allahov“²⁹

Fitna je širk.

A Uzvišeni je okarakterisao sljedbenike širka kufrom u velikom broju ajeta, pa je otuda njihov tekfir također neophodan. Ovo je ono što za sobom povlače riječi *la ilahe illallah*, rečenica *ikhhlāsa*. Tako da njeno značenje neće biti potpuno³⁰

²⁶ Ovo je definicija 'ibadeta sa aspekta onoga čime nam je naređeno da obožavamo Uzvišenog Allaha, ne sa aspekta suštine 'ibadeta. Kada se govori o velikom širku i 'ibadetu stvorenja pravilo je da svaki opis kojeg je Uzvišeni Allah nazvao velikim širkom, velikim zulomom i slično, ili 'ibadetom stvorenja, u sebi sadrži značenje suštinskog velikog širka i 'ibadeta kojim se ruši osnova tevhida, koji u sebi neminovno sadrži značenje vrhunca ljubavi i poniznosti i potčinjenosti, što predstavlja značenje 'ibadeta sa aspekta njegove suštine same po sebi. (op. rec.)

²⁷ Sura Edh-Dhārijāt (51) 50-51

²⁸ Sura Et-Tevba (9) 5

²⁹ Sura El-Enfal (8) 39

³⁰ Upravo ovim izrazom „potpuno“ se igrao onaj koji se igrao, dok je isti taj „neprijateljavanje prema mušricima“ tj. njegovu osnovu uvrstio u *aslu-d-din*, uprkos tome što je šejh 'Abdurrahman prilikom govora o tome također upotrijebio izraz „upotpuniti“. Kažemo, ako se govori o ispoljavanju neprijateljavanja i ispoljavanju negacije

osim tekfirom onoga koji Allahu učini sudruga u 'ibadetu, kao što je u sahih hadisu:

مَنْ قَالَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَكَفَرَ بِمَا يُعْبَدُ مِنْ دُونِ اللَّهِ، حُرْمَ مَالِهِ وَدَمِهِ، وَحَسَابُهُ عَلَى اللَّهِ.

„Ko kaže la ilahe illallah i zanevjeruje (izvrši kufr) u sve čemu se 'ibadeti mimo Allaha³¹, zaštićen mu je imetak i život, a obračun će polagati pred Allahom.“

Njegove riječi: „i zanevjeruje (izvrši kufr) u sve čemu se 'ibadeti mimo Allaha“ je potvrda negacije, pa neće biti zaštićenog života i imetka osim time. A ako bi sumnjao ili oklijevao, ne bi mu život i imetak bili zaštićeni. Dakle, ove stvari sačinjavaju potpunost³² tevhida, jer je *la ilahe illallah* u hadisima uslovljena teškim uvjetima, poput 'ilma (znanja), *ikhlasa*, *sidqa* (iskrenosti), *jeqīna* (čvrstog ubjeđenja), nepostojanja sumnje, tako da čovjek neće biti muvehhid, osim prisustvom svega ovoga, čvrstim vjerovanjem u njega, njegovim prihvatanjem, ljubavlju prema njemu, neprijateljstvom i prijateljstvom zbog njega. Uz cijelost onoga što je naš šejh spomenuo to će se ostvariti.

A zatim je, ﷺ, rekao:

„Onih koji se suprotstavljaju tome ima nekoliko vrsta. Najžešćeg prestupa (suprotstavljanja) su:

1. Oni koji se suprotstavljaju u svemu...

Pa prihvati širk i vjeruje da je on *dīn*³³, i porekne tevhid i vjeruje da je on neispravan³⁴, kao što je to stanje većine.³⁵ A razlog tome je neznanje (*džehl*) o

tevhida mušricima, onda se pojmovi „potpuno“ i „upotpuniti“ tiču obavezne potpunosti a ne *aslu-d-dina*. Ako se govori o tekfiru mušrika kufrom kažnjavanja, koji biva nakon uspostave argumenta, a njegov minimum je njihov tekfir zbog okretanja od poslaničkog argumenta i njegovog izbjegavanja usljed čega bivaju nezalicama neznanjem zbog kojeg su sami krivi. Međutim, ako se govori o samom uvjerenju da mušrik pri sebi nema tevhid i da nije muvehhid, onda nema sumnje da čovjek ne može biti musliman-muwehhid bez toga uvjerenja i da se u tom slučaju, ako bi pretpostavili da se govori o tome, riječi „potpun“ i „upotpuniti“ moraju biti protumačene u značenju potpunosti osnove dini islama, a upotreba ovih pojmova u spomenutom značenju nije strana. (op. rec.)³¹ Onaj koji ne zna značenje velikog širka kojeg negira *la ilahe illallah*, i koji uslijed toga ne zna da mušrik pri sebi nema osnovu tevhida i nije muvehhid, nije zanevjerovao u taguta i sve čemu se 'ibadeti mimo Uzvišenog Allaha, suprotno igrarijama onih koji se igraju i tvrde suprotno istini, te onih koji ih slijepo slijede, namještajući vjeru svojim niskim i prezrenim prohtjevima. (op. rec.)

³² Ovo je jedan od dokaza, s obzirom da šejh govori o uvjetima prihvaćenosti *la ilahe illallah*, što bez sumnje ulazi u *aslu-d-din*, da učenjaci riječju „potpunost“ uobičajaju ciljati na potpunost osnove bez koje nema osnove tevhida i islama. Pa gdje su bile oči onih koji se igraju?! Molim Uzvišenog Allaha da nas sačuva od zla slijepila i slijedežnja strasti! (op. rec.)

³³ Poput onih mušrika koji vjeruju da je traženje od mrtvog ono što može živi, ili od odsutnog ono što može prisutni, *mustehabb*, ili dozvoljeno. Da Allah sačuva!

³⁴ Poput onih koji vjeruju da je neispravno uvjerenje da je traženje od mrtvog ono što može živi, i od odsutnog ono što može prisutni, ili više od toga pod uslovom da ne dođe do granice onoga što ne može niko sem Allaha, veliki širk, što rezultira nazivanjem tevhida novotarijom, pretjerivanjem u vjeri, tekfirom muslimana i drugim ružnim imenima, da Allah sačuva. (op. rec.)

³⁵ I dan danas je skoro isto stanje. (op. rec.)

onome na što ukazuju Knjiga i sunnet od spoznaje tevhida i onoga što ga poništava od širka i *tendāda*, te slijeđenje strasti i onoga na čemu su bili preci, poput stanja onih prije njih, sličnih njima od neprijatelja poslanika, pa su optužili sljedbenike tevhida da lažu, krivotvore, potvaraju, i da su prezreni griješnici³⁶. A dokaz su im riječi Uzvišenog:

بَلْ وَجَدْنَا آبَاءَنَا كَذَلِكِ يَفْعَلُونَ

„Mi smo našli naše pretke da tako rade.“³⁷

Ova vrsta ljudi i oni nakon njih su poništili ono na što ukazuje rečenica *ikhlaṣa*, i ono za što je postavljena i ono što sadrži u sebi od dina, mimo kojeg Allah neće prihvatiti drugi din, i to je *dinu-l-islam* kojim je Allah poslao sve Svoje vjerovjesnike i poslanike, oko kojeg su se složile njihove da've, što nije skriveno u onome što nam je Allah kazivao o njima u Svojoj Knjizi.

Zatim je, ﷺ, rekao:

2. A ima i onih koji 'ibadete jedino Allahu ali nisu porekli širk niti neprijateljuju prema njegovim sljedbenicima...

Kažem: poznato je da onaj koji nije porekao širk nije spoznao tevhid, niti ga je sproveo³⁸. A ti si naučio da se tevhid neće ostvariti, osim negacijom širka i kufrom u taguta, koji je spomenut u ajetu.

Zatim je, ﷺ, rekao:

3. U njih spadaju i oni koji neprijateljuju prema njima, ali ih nisu protekfirili...

I ova vrsta također nije izvršila ono na što ukazuje *la ilahe illallah* od negacije širka i ono što zahtijeva od tekfira onoga ko ga uradi nakon objašnjenja³⁹, po

³⁶ Tj. da su muvehhidi prezreni griješnici zbog toga što su rekli da je moljenje mrtvih i odsutnih, od vjerovjesnika i dobrih ljudi, veliki širk. (op. rec.)

³⁷ Sura Eš-Šu'ara (26) 74

³⁸ Spomenuta je riječ „*jahsul*“, koja je prezentska (sadašnje vrijeme) forma glagola „*hasale*“, i ako bih rekao da šejh pojmove „potpun“ i „upotpuniti“ upotrebljava u značenju „*jahsul*“ ne bih bio lažov. Dokaz tome mi je to što govori o značenjima istog propisa, i što se upotreba pojmova „potpun“ i „upotpuniti“ za *aslu-d-din* već pojavila prilikom govora o uvjetima i ruknovima. Onaj „koji se igrao“ je autor knjige „*Tridestnica o pretjerivanju u tekfiru*“, koja je prevedena na naš jezik. (op. rec.)

³⁹ Riječi šejha „nakon objašnjenja“ ukazuju na to da se ovdje radi o tekfiru mušrika kufrom kažnjavanja, čiji minimum je kada je mušrik neznalica o istini a sam je kriv za svoje neznanje jer ga je mogao odagnati od sebe. Netekfiranje mušrika suštinskog velikog širka ovom vrstom tekfira ne znači gubljenje suštine osnove tevhida i islama kao što smo to objasnili u više prilika. Postoji idžma' muslimana o tome da mušrici *ehlu-l-fetre* i mušrici do kojih nije došao dokaz ne ulaze u značenje koje je Zakonodavac nazvao islamom niti smiju biti nazvani muslimanima, uz stav većina *ehlu-s-sunneta* da će Allah takve vrste mušrika kušati na Sudnjem danu i poslati im poslanika; tj. neće im prije kušnje biti dozvoljen ulazak u Džennet zato što nisu muvehhidi muslimani, niti će biti kažnjeni Džehennemom zato što nisu kafiri kufrom kažnjavanja, tj. zato što nad njima nije uspostavljen argument. Ali su mušrici ili kafiri u značenju velikog kufra koji stoji nasuprot osnove tevhida ili imana, a veliki širk je jedna od vrsta velikog kufra prije uspostave argumenta. Ovo je najpreča opcija tumačenja.

*idžmā'u*⁴⁰, i to je sadržaj sure „*El-Ikhlās*“ i „*Qul jā ejuhe-l-kāfirūn*“ i Njegovih riječi u ajetu *El-Mumtehine* „...zanevjerovali smo u vas...“, pa se onaj koji ne tekfiri

Druga opcija je da se kaže da šejh govori o „oblicima velikog širka“ a ne o suštinskom velikom širku, a pojam „oblici velikog širka“ u mom govoru, kao i kod mnogih drugih, obuhvata vanjske riječi i djela, koja, ovisno od stanja, podnose tumačenje u značenju velikog širka a i drugom. Ovisno od stanja snaga njihovog ukazivanja na veliki širk ili nešto drugo može varirati, tako da se neko od muslimana sustegne od negacije njihovog islama zbog nepoznavanja njihove namjere; tj. zbog toga što ne zna da li su imali namjeru 'ibadeta stvorenja i za značenjem kojim se ostvaruje 'ibadet, makar ne željeli 'ibadet stvorenju lično, uz uvjerenje da se poslanički argument o zabranjenosti vanjskih riječi i djela u koje su upali, nije ostvario nad njima, pa ih zbog toga drže muslimanima. Ovdje se može reći da su učenjaci Nedžda, zbog uvjerenja da se nad ljudima ostvario poslanički argument u pogledu zabranjenosti opisa u koje su upali, a koje još uvijek pripisuju dini islamu, tekfirili takve pojedince ali ne i svakog koji ih iz gore spomenutih razloga ne tekfiri, a zlatno opšte pravilo je, dragi moj brate i poštovana sestro, kaže ti tvoj brat Ebu Muhammed, da svako ustezanje od tekfira, odnosno negacije osnove islama i tevhida nekom pojedincu u realnosti, ili pak u teoretskom smislu, koje u sebi ne sadrži neznanje o značenju osnove *la ilahe illallah*, posebno rečeno nepoznavanje značenja velikog širka koje stoji nasuprot osnovi tevhida, nije greška koja za sobom povlači nestanak osnove *la ilahe illallah*, na koju ukazuje šehadet *la ilahe illallah*. Zapamti ovo i Allah će te sačuvati od greške i pretjerivanja u vjeri. Neću ulaziti u navođenje takvih primjera radi skućenosti mjesta. Nauči značenje suštinskog velikog širka i značeš šta ne ulazi u njega.

Oni koji ne poznaju temelje na kojima učenjaci grade svoje fetve i pravna riješenja često ne znaju riješiti problematiku koja se nameće, pa ćeš čuti kako kažu da se „učenjaci tevhida“ razilaze po pitanju određenih mes'ela i slika i toga da li se u njima radi o velikom širku ili ne, i da li je onaj koji ga uradi mušrik ili ne?! Istina je da se učenjaci *ehlu-s-sunneti* ne razilaze po pitanju značenja suštine velikog širka već se njihova mišljenja mogu razići u pogledu toga da li je određena osoba određenim riječima i djelom u određenom stanju upala u suštinski veliki širk ili ne, da li se nad njom uspostavio poslanički argument u pogledu zabranjenosti vanjskih riječi i djela u koje je upala, koje pripisuje šerijatu, a koje su u tom stanju vrlo jake ili jače u ukazivanju na značenje velikog širka i kufra, iako na izvjestan način podnose drugo, za mnoge prevagnuto značenje. U svakom slučaju, ne razilaze se učenjaci muslimana u pogledu toga da onaj koji ne zna da osoba koja je upala u suštinski veliki širk, zbog neznanja kojeg od sebe nije mogla odagnati, pri sebi nema osnovu tevhida na koju ukazuje šehadet *la ilahe illallah*, ne poznaje osnovu tevhida i zbog toga nije musliman. Ovo je značenje koje branimo, pa nek' je Allah na pomoći!

Iz ovoga se nazire važnost spoznaje značenja suštine velikog širka, negiranog šehadetom *la ilahe illallah* od samog početka, jer ovdje se radi o islamu i širku. Greška u pogledu spoznaje velikog širka može značiti da čovjek ne poznaje osnovu tevhida, pa je zbog toga mušrik, ili da pretjera u vjeri i da negira islam onome kome ga je Uzvišeni Allah potvrdio. To pretjerivanje može doći do tekfirenja muslimana zbog čistog islama, što je opasno neznanje i mezheb haridžija. To bi bilo u slučaju tvoje negacije islama osobi, koja potvrđuje islam osobi kojoj si ti presudio velikim širkom zbog nečeg što nije suštinski veliki širk, ili zbog nečeg što podnosi da se ne protumači u značenju suštinskog velikog širka.

Treću opciju za tumačenje riječi šejha naći ćete, *inšaAllah*, detaljno pojašnjenu u knjizi recenzenta ove knjige, pod naslovom „*Korisne napomene i rješenja...*“. Radi se o onima koji negiraju suštinu tevhida nekom mušriku, ali mu ostavljaju ime islama i njegov propis samo u pravnom smislu, suprotstavljajući se time *idžma'u* muslimana o zabranjenosti nazivanja mušrika muslimanom, a kamoli davanja propisa islama istom. Njihov propis je sličan propisu onoga koji svom bratu muslimanu, bez namjere nazivanja osnove tevhida, na koju ukazuje šehadet *la ilahe illallah*, koje je ostvarena pri muslimanu, kufrom, kaže „Kafire!“, a sve ovo na osnovu pravila o nepostojanju razlike između rukna negacije i potvrde i greški u njima. Greške ove kategorije ljudi mogu varirati u žestini, ali je zajedničko za njih da se ne tekfire prije uspostave poslaničkog argumenta nad njima, jer se ne radi o nepoznavanju osnove *la ilahe illallah*.

⁴⁰ Ovaj dodatak „po *idžmā'u*“ možemo protumačiti na sljedeći način:

1. Mušrici se nakon uspostave argumenta nad njima putem objašnjenja prema *idžma'u* tekfire kufrom kažnjavanja, što ne znači spriječavanje njihovog tekfira kufrom kažnjavanja kada ostanu neznalice o istini usljed izbjegavanja poslaničkog argumenta i okretanja od njega, što je kufr okretanja i izbjegavanja (*kufur 'irād*), čak i prema stavu onih novotara apologeta koji neke vrste mušrika do kojih nije došao dokaz, nisu tekfirili kufrom kažnjavanja, ali ih nisu uveli u značenje islama niti su ih nazvali muslimanima, o čemu je govorio Ibnu-l-Qajjim prilikom govora o sedamnaestoj kategoriji obveznika u knjizi „*Tariqu-l-hidžretejn*“.

2. Onaj koji ne tekfiri mušrike kufrom kažnjavanja, nakon uspostave argumenta nad njima, po *idžma'u* nije ostvario ono čime su došli svi poslanici od tekfira kufrom kažnjavanja onoga nad kojim se ostvario poslanički argument postojanjem mogućnosti saznanja. S time što ovo značenje ne ulazi u osnovu *la ilahe illallah*. Od osnove *la ilahe illallah* jeste da vjeruje da sljedbenici suštinskog širka nisu sljedbenici *la ilahe illallah*, tj. da pri

onoga koga je protekfirio Kur'an suprotstavio onome čime su došli poslanici od tevhida i onome na što on obavezuje.

Zatim je, ﷺ, rekao:

4. Od njih su i oni koji niti vole tevhid, niti ga mrze

Odgovor na ovo je da onaj koji ne voli tevhid nije muvehhid, jer je to onaj din kojim je Allah zadovoljan za Svoje robove, kao što je rekao Uzvišeni:

وَرَضِيْتُ لَكُمْ الْإِسْلَامَ دِينًا

„...i zadovoljan Sam da vam islam bude din.“⁴¹

Da je bio zadovoljan onime čime je Allah zadovoljan i da je radio po tome, on bi ga zavolio, a ljubav je neophodna zbog toga što se islam bez nje neće ostvariti, tako da nema islama bez ljubavi prema tevidu.

Rekao je šejh Ibn Tejmijje, ﷺ:

„*Ikhlās* je ljubav prema Allahu i htijenje Njegovog lica, pa ko zavoli Allaha zavoliće Njegov din, a ako ne onda neće, i na ljubavi se gradi rečenica *ikhlāsa*, koja je od šartova tevhida.“⁴²

sebi nemaju tevhid i da nisu muvehhidi, a ne da znaju kada, pod kojim uvjetima i koji dunjalučki i ahiretski propisi će se nadovezati na njihov veliki širk (nakon uspostave poslaničkog argumenta).

3. Po *idžma'u* obaveza je tekfiriti svaku osobu nad kojom je uspostavljen poslanički argument o tome da je neki „oblik“ vjerski 'ibadet koji, kao što se ne smije usmjeriti stvorenju, ne smije se uraditi njemu, ali onaj koji se sustegne od tekfira takve osobe zbog uvjetovanja znanja o tome da li je tim oblikom imala namjeru obožavanja ili za značenjem kojim se ostvaruje obožavanje, htjela ona obožavanje lično ili ne, kao kada bi od stvorenja tim oblikom tražila ono što ne može niko sem Allaha, čime upada u suštinski veliki širk, se ne tekfiri dok se nad njim ne uspostavi argument o obaveznosti tekfira spomenutim uzrocima. Ovdje bi se onda samo gledalo na to da li neka osoba zna da je, na primjer, *tavaf* 'ibadet koji se ne smije usmjeriti niti uraditi nekom drugom mimo Allaha, pa ako to zna ili je imala mogućnost saznati, i uradi *tavaf* oko kabura, ista je mušrik.

4. Po *idžmā'u* onaj koji negira mušricima suštinu osnove tevhida, na koju ukazuje šehadet *la ilahe illallah*, ali im ostavlja islam i njegove propise u pravnom smislu, nakon što se opšte objašnjenje ostvarilo, pod izgovorom da objašnjenje nije došlo do tog i tog pojedinca kojeg ne tekfiri, ili pod izgovorom da taj mušrik još uvijek nije shvatio istinu i da je potrebno da mu se ukloni šubha, je uveliko pogriješio, suprotstavio se konsnezusu učenjaka islama, i nije došao sa jednim od prava šehadeta *la ilahe illallah*. Ali njegova greška, sve dok negira ostvarenje značenja osnove tevhida pri mušriku, se ne tiče osnove *la ilahe illallah* i kao takva ne nalaže negaciju njegovog islama prije uspostave poslaničkog argumenta nad njim.

Ova rješenja su ono što je prema mojem znanju moguće, a nije isključeno neko rješenje koje meni trenutno nije poznato. Allah najbolje zna! Bitno je odbraniti istinu u pogledu koje nema razilaženja a Allah daje nadahnuće i sredstvo. Ove fusnote sam morao napisati zbog suzbijanja šubhi onih koji su se zakačili za riječi šejha „...ono što zahtijeva od tekfira onoga ko ga uradi nakon objašnjenja...“, iz kojih su „razumjeli“ da se mušrik ne tekfiri, tj. da mu se ne negira tevhid prije objašnjenja, i da je onaj koji mu nije negirao osnovu tevhida ostvario osnovu *la ilahe illallah*. (op. rec.)

⁴¹ Sura El-Ma'ida (5) 3

⁴² U ovom komentaru šejha 'Abdurrahmana nema pete tačke: „5. *Ima* i onih koji su ih protekfirili i tvrde da je on vrijeđanje dobrih ljudi.“ (op. rec.)

Zatim je, ﷺ, rekao:

6. Od njih su i oni koji niti mrze širk, niti ga vole

Kažem: ko god je takav nije negirao ono što negira *la ilahe illallah* od širka i kufra u sve čemu se 'ibadeti mimo Allaha i odricanja od njega. Takav u osnovi nema ništa sa islamom, niti su mu život i imetak sačuvani, kao što na to ukazuje prethodni hadis.

A njegove, ﷺ, riječi:

7. Od njih su i oni koji nisu spoznali širk i nisu ga porekli⁴³

Pa ga nisu negirali a muvehhidom neće biti osim (onaj) ko negira širk i odrekne se od njega i od onoga koji ga radi i dok ih ne protekfiri. A neznanjem (*džehlom*) o širku neće se ostvariti ništa od onoga na šta ukazuje *la ilahe illallah*. Onaj koji ne ostvari značenje ove riječi i njen sadržaj nema ništa sa islamom, jer nije došao sa tom riječju i njenim sadržajem na osnovi znanja (*'ilma*), čvrstog ubjeđenja (*jeqīna*), iskrenosti (*sidqa*), od širka čistog obožavanja (*ikhlāsa*), ljubavi, prihvatanja i pokornosti. Ova vrsta nema pri sebi ništa od ovoga, iako govore *la ilahe illallah*. Oni nisu spoznali ono na šta ona ukazuje i što u sebi sadrži.

Zatim je, ﷺ, rekao:

8. U njih spadaju i oni koji nisu spoznali tevhid i nisu ga porekli⁴⁴

Na ovo kažem: ovaj je poput prethodnog. Nisu nimalo mārili za dinom zbog kojeg su stvoreni, kojim je Allah poslao Svoga Poslanika. Ovo je stanje onih o kojima je Allah rekao:

إِنَّهُمْ إِلَّا كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ سَبِيلًا

„Oni su poput stoke. Ne, najzabludjeliji su od pravog puta!“⁴⁵

A njegove, ﷺ, riječi:

9. U njih spadaju, i oni su od svih vrsta najopasniji, oni koji prakticiraju tevhid, ali ne znaju njegovu vrijednost⁴⁶ i ne mrze one koji su ga ostavili, niti ih tekfire.

⁴³ Ili osporili. (op. rec.)

⁴⁴ Ili osporili. (op. rec.)

⁴⁵ Sura El-Furqan (25) 44

⁴⁶ Ili njegovu pravu suštinu; upotrijebljena je riječ „*qadr*“. Ova tačka prije svega obuhvata neznanje o tome da suština tevhida nestaje pojavom suštine velikog širka pri čovjeku. Ovakvi ljudi, koji nisu ljudi, ponekad kažu za

Njegove, ﷺ, riječi: „i oni su od svih vrsta najopasniji...“ je zbog toga što takav nije spoznao vrijednost onoga što radi i nije izvršio ono što njegov tevhid čini ispravnim od teških uslova koji su neophodni, s obzirom da si saznao da tevhid za sobom povlači negaciju širka, odricanje od njega i neprijateljevanje prema njegovim sljedbenicima, i njihov tekfir uz (poslije) uspostavljenost argumenta⁴⁷ nad njima. Jer stanje ovakvog može druge obmanuti, a on nije ostvario njemu obavezne stvari na koje upućuje rečenica *ikhlāsa*, u smislu negacije i potvrde.

Isto tako njegove, ﷺ, riječi:

10. Od njih su oni koji su ostavili širk i zamrzili ga, ali ne znaju njegov uticaj⁴⁸, niti neprijateljuju prema njegovim sljedbenicima, niti ih tekfire

Ovaj je bliži prethodnom s time što ovaj nije spoznao uticaj širka. Jer, da je spoznao uticaj širka, on bi uradio ono na što upućuju jasni ajeti, poput riječi El-Khalīla⁴⁹:

﴿٢٧﴾...إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي ﴿٢٧﴾

„Ja se odričem od svega čemu vi 'ibadetite, ﴿26﴾ osim od Onoga Koji me je stvorio. ﴿27﴾“⁵⁰

إِنَّا بَرَاءٌ مِنْكُمْ وَبِمَا تَعْبُدُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا

„Mi smo čisti od vas i svega čemu 'ibadetite mimo Allaha, zanevjerovali smo u vas i očigledno će biti, između nas i vas, neprijateljstvo i mržnja, zauvijek...“⁵¹

određeni opis da je veliki širk, ali konstatuju postojanje suštine islama uz veliki širk, a islam je tevhid, a veliki širk suprotnost tevhidu. Da nas Allah sačuva zablude! (op. rec.)

⁴⁷ Kao što sam već spomenuo, spomen „uspostavljenosti argumenta“ ukazuje na to da se radi o tekfiru kufrom kažnjavanja u suštinskom velikom širku uz kojeg osnova tevhida ne može ostati, tako da njegovi sljedbenici nisu muvehhidni ni prije uspostave argumenta, već su mušrici. Dva: da šejh u svoj govor uvodi pitanje onih koji su upali u „oblike“ 'ibadeta stvorenjima, nakon spoznaje ili mogućnosti spoznaje da je Uzvišeni Allah te oblike 'ibadeta ograničio na Sebe, i slično od pitanja „oblika velikog širka“, pa se uspostavljenost argumenta tiče saznanja ili mogućnosti saznanja o tome. Pravilo je da pojam „odricanje od mušrika“ u govoru učenjaka podrazumijeva negaciju osnove tevhida, a da se pojmom „tekfir“ u osnovi želi ukazati na tekfir kufrom kažnjavanja, tako da je potrebno biti oprezan u tumačenju govora učenjaka i poznavati njihovu terminologiju. (op. rec.)

⁴⁸ I ovdje je upotrijebljena riječ „*qadr*“, koja se u ovom kontekstu može prevesti kao „ne znaju njegovu vrijednost/pravu suštinu/uticaj...“ i sl. Ja sam odabrao riječ uticaj zbog toga što se radi o ljudima koji, poput onih iz prethodne fusnote, ne negiraju suštinu islama ili tevhida pojavom velikog širka pri čovjeku, uprkos tome što su veliki širk i tevhid dvije suprotnosti koje se ne mogu sastati niti obje nestati. Čovjek je ili muvehhid ili mušrik! Kod ove vrste zabludjelih, koji nisu izgubili razum, iako kažu nešto što zdrav razum ne podržava već ga negira, veliki širk ne utiče na nestanak osnove tevhida i islama kojem je apsolutna suprotnost. Šejh Muhammed je ovo spomenuo u risali „*Mufidu-l-Mustefid...*“ spomenuvši da je veliki širk kod njih poput „crnila na tijelu“ čovjeka čija pojava ne negira osnovu njegovog bitka čovjekom. (op. rec.)

⁴⁹ Tj. Ibrahima, ﷺ. (op. rec.)

⁵⁰ Sura Ez-Zukhruf (43) 26-27

Dakle, neophodno je onome koji je spoznao i ostavio širk, da isti takav bude u pogledu *el-velā'a*⁵² i *el-berā'a*⁵³ u pitanju *'abida*⁵⁴ i *ma'buda*⁵⁵ i mržnje širka i njegovih sljedbenika i neprijateljstva prema njima. Ove dvije vrste su prevladavajuće u stanju mnogih koji se pripisuju islamu, tako da se od strane njih događa od neznanja (*džehla*) o njegovoj suštini ono što spriječava ostvarenje rečenice *ikh'lāsa* i onoga što ona za sobom povlači u smislu obavezne potpunosti kojom biva muvehhidom. Mnogo li je obmanutih nezalica o suštini dina!!! Ako si saznao da je Allah protekfirmio sljedbenike širka i opisao ih njime u jasnim ajetima, poput Njegovih riječi:

مَا كَانَ لِلْمُشْرِكِينَ أَنْ يَعْمُرُوا مَسَاجِدَ اللَّهِ شَاهِدِينَ عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ بِالْكُفْرِ

„Ne priliči mušricima da održavaju Allahove mesdžide, svjedočeći protiv sebe da su nevjernici (*kufrom*)“⁵⁶

Šejhu-l-islam, رحمته الله, rekao je:

„Sljedbenici tevhida i sunneta vjeruju poslanicima ono o čemu su govorili, i pokoravaju im se u onome što su naredili, i pamte (čuvaju) ono što su govorili, i to razumiju, praktiraju i čuvaju ga od iskrivljavanja ekstremista, pravaca zastupnika *batila* i *te'vila* nezalica, i vode džihad protiv onih koji im se suprotstavljaju, želeći da se približe Allahu i tražeći nagradu od Allaha, a ne od njih. A nezalica i ekstremisti ne prave razliku između onoga što im je naređeno i što im je zabranjeno, niti onoga što je ispravno od njih preneseno i onoga što je na njih slagano, niti razumiju suštinu onoga što su oni željeli, niti se trude da im budu pokorni. Štaviše, oni su nezalica u pogledu onoga što rade, oni koji veličaju svoje interese.“

Kažem: ovo što je spomenuo šejhu-l-islam slični stanju ove dvije posljednje grupe.

Ostala je mes'ela o kojoj je govorio šejhu-l-islam Ibn Tejmijje, a tiče se netekfirenja pojedinca u početku, zbog razloga kojeg je spomenuo, رحمته الله, koji ga je obavezao na to da se suzdrži od njegovog tekfira prije uspostave argumenta nad njim.

Rekao je, رحمته الله:

⁵¹ Sura El-Mumtehina (60) 4

⁵² Tj. prijateljavanja. (op. rec.)

⁵³ Tj. neprijateljavanja. (op. rec.)

⁵⁴ Onaj koji 'ibadeti. (op. rec.)

⁵⁵ Onaj kome se ili ono čemu se 'ibadeti. (op. rec.)

⁵⁶ Sura Et-Tevba (9) 17

„Mi nužno znamo da Vjerovjesnik, ﷺ, nije nikom propisao da se moli⁵⁷ nekom od umrlih, bilo da su od vjerovjesnika, dobrih ljudi, ili bilo kog drugog; ne riječima traženja pomoći⁵⁸ niti drugim⁵⁹, kao⁶⁰ što nije nikom iz svog ummeta propisao činjenje sedžde mrtvom, niti u pravcu mrtvog, i slično tome. Štaviše, mi znamo da je on sve te stvari zabranio⁶¹, i da je to od širka⁶² kojeg su Allah i Njegov Poslanik haramom učinili.⁶³ Međutim, zbog preovladavanja neznanja i manjkavosti znanja o baštini poslanstva među mnogim od potonjih generacija, nije ih moguće protekfiriti time⁶⁴, sve dok im se ne objasni ono čime je došao Allahov Poslanik, a čemu su suprotno postupili.“

⁵⁷ Tj. da dovi. (op. rec.)

⁵⁸ Tj. *istighāthom*. Kao kada bi rekao „O mrtvi *eghithnī*, tj. pomozmi mi!“ (op. rec.)

⁵⁹ Kao da šejh ovdje govori o traženju dove ili zauzimanja od mrtvog, a sve to ulazi u značenje „dove“ ili moljenja kojeg je spomenuo na početku rečenice. (op. rec.)

⁶⁰ Obrati pažnju! Šejhu-l-islam ovdje upoređuje dovu i sedždu mrtvom u pitanju nepropisanosti. (op. rec.)

⁶¹ Ovdje ih poredi u propisu zabranjenosti! (op. rec.)

⁶² Ovdje ih poredi u propisu širka! (op. rec.)

⁶³ Zajedničko za dovu i sedždu je to što ako čovjek moli živog prisutnog ili mu učini sedždu s namjerom njegovog obožavanja, ili s namjerom traženja od njega ono što ne može niko sem Allaha, makar ne želio time da ga obožava, time postaje mušrikom. Prvo je klasični širk u *ulūhijetu*, a drugo je klasični širk u *ulūhijetu* i *rubūbijetu*, jer od stvorenja traži **djelo** koje ne priliči osim Uzvišenom Stvoritelju. Ako bi dovom i sedždom od **mrtvog** tražio ono što može živi, ali bez namjere njegovog obožavanja, ili od odsutnog ono što može živi prisutni, ili od meleka ili džinna, a traženje od njih ne spada u uobičajene vanjske uzroke niti su oni u osnovi stvoreni da putem njih pomažu čovjeku, time je upao u opis velikog širka koji se, kako prenosi šejh 'Abdullatif, رحمته الله, u knjizi „*Minhādžu-t-te'sīs*“, prema *idžmā'u* muslimana u propisu i šerijatu pridružuje traženju od stvorenja onoga što ne može niko mimo Uzvišenog Allaha. Mnogi protivnici tevhida, kako nekada tako i danas, su stava da je ovo mali širk, a mnogi su slične stvari smatrali dozvoljenim ili pohvalnim, da Allah sačuva!

Međutim, ako oblikom sedžde i oblikom dove ne bi imao namjeru obožavanja niti traženja značenja kojim se ostvaruje veliki širk, htio on to ili ne, kao kada bi živog ili mrtvog samo pozdravio sedždom, time ne bi upao u suštinski veliki širk, čija dva stepena sam spomenuo, ali se taj postupak može nazvati malim širkom, ili „oblikom širka“ ili „putem u širk“ ili „onim što vodi u širk“. Šta bi bio primjer za oblik dove kojeg bi mogli poistovjetiti sa oblikom sedžde u spomenutom opisu? Kao opšte pravilo kažemo da bi se to ticalo „oblika dove“ kojim čovjek nema namjeru 'ibadeta niti traženja onoga čime se ostvaruje značenje 'ibadeta stvorenja, tj. velikog širka, htio on to ili ne. Može li se navesti neki primjer za to? Primjer za to bi bio da čovjek dođe do kabura Vjerovjesnika ili nekog dobrog čovjeka i da izgovori riječi „Allahov Poslaniče...“ ili „O ti i ti...“ „...zamoli Allaha za mene“ ali u značenju prisjećanja (*istihdār*) onoga što je radio za vrijeme svog života, uz tugu što i on nije bio od onih koji su tražili od Allahovog Poslanika, ﷺ, da zamoli Allaha za njih pa da im oprosti i slično od opisa u kojima se ne ostvaruje značenje traženja od mrtvog za vrijeme Berzaha.

Dakle, izgovara je u značenju prisjećanja i priželjkivanja, ne uz namjeru obožavanja niti traženja od mrtvog bilo čega. Ako bi pretpostavili da je moguće da neko izgovara te riječi s namjerom pozdrava i slično od značenja kojima se ne ostvaruje veliki širk, poput lozinke u ratu i slično, ne uz namjeru obožavanja ili traženja bilo čega, onda za njega važi isti propis. Tako da je prije nego što se čovjek upusti u tumačenje govora učenjaka potrebno da poznaje značenje suštine velikog širka, da poznaje terminologiju učenjaka i njihovu govornu upotrebu, kako bi bio u stanju da razlikuje između suštinskog velikog širka i njegovih oblika. (op. rec.)

⁶⁴ Ako šejhu-l-islam govori o suštinskom velikom širku, onda se tekfir pojedinca ovdje tiče njegovog tekfira kufrom kažnjavanja, a znamo da je šejhu-l-islam onaj koji je rekao da „...je ime mušrik potvrđeno prije poslanice“, te da takvog ne drži muslimanom muvehhidom. Međutim, ako šejh govori o *oblicima širka* onda sustezanje od tekfira ne znači negaciju osnove tevhida, što bi značilo da su oni na koje cilja šejhu-l-islam kod njega muslimani muvehhidi. Neprijatelji da've nekada, poput Sulejmana bin Abdulvehhaba, brata šejha Muhammeda bin 'Abdulvehhaba po ocu, prije nego što se pokajao i 'Osmana ibn Mensūra, su tvrdili da traženje od mrtvog ono što može živi i od odsutnog ono što može prisutni nije veliki širk, i da je to mezheb Ibn Tejmije, te da Ibn Tejmije za veliki širk uvjetuje namjeru 'ibadeta stvorenju ili ga ograničava na traženje onoga što ne može niko sem Allaha pa

Kažem: spomenuo je, ﷺ, ono što ga je obavezalo da nad njima, posebno u pogledu pojedinca, ne izriče sud tekfira, osim nakon objašnjenja i ustrajavanja. U tome je on jednog usklađenog mišljenja. Ima učenjaka koje je on protekfirio na osnovu svoje zabrane njima da pridružuju u 'ibadetu, pa nije bio u stanju da se prema njima ophodi osim u skladu sa onim što je rekao.

Kao što se dogodilo našem šejhu, Muhammedu bin 'Abdulvehhabu, nek' je milost Uzvišenog Allaha nad njime, na početku njegove da've. On bi, kada bi ih čuo da se mole Zejdu ibni-l-Khattābu, رضى الله عنه, govorio: „Allah je bolji od Zejda“, vježbajući ih da negiraju širk, blagim riječima, uzimajući u obzir korist i (pazeći) da ga ne odbiju (da ne pobjegnu od njega). A Allah, *subhanehu ve te'ala*, najbolje zna.⁶⁵

„naviše“. Isto to danas tvrde neki „ljudi“ koji se pripisuju da'vi tevhida. Traženje od taguta da u sporovima presudi **svojim zakonom**, ne Allahovim, a laički zakoni danas nisu Allahov zakon niti se suđenjem njima sprovodi Allahova vjerska volja i vlast, i obaveže na pridržavanje njega bez razilaženja spada u traženje od stvorenja onoga što ne pripada nikom sem Allaha, i time je veliki širk u *ulūjjetu* i *rubūbijetu*, makar nismo namjeru 'ibadeta tagutu, i bez obzira na to što je neki propis taguta u vanjštini identičan šerijatskom ili mu se ne suprotstavlja. Molim Allaha da im popravi stanje i da sve nas uputi onom čime je zadovoljan!

⁶⁵ Znamo da su šejh Muhammed i učenjaci da've sljedbenicima velikog širka, prije uspostave argumenta nad njima, presuđivali da su mušrici, poput šejhu-l-islama Ibn Tejmijje, رضى الله عنه, što je bez sumnje predmet *idžmā'a* svih muslimana. Nakon ovoga dolaze mes'ele koje sam spominjao u fusnotama poput čovjeka koji zna ili je bio u stanju saznati da je Uzvišeni Allah neki oblik 'ibadeta ograničio na Sebe pa ga nakon toga uradi nekom stvorenju bez namjere 'ibadeta ili namjere za značenjem kojim se ostvaruje 'ibadet stvorenja i veliki širk, makar počinio lično to ne želio, te pitanja oblika širka koji su na još nižem stepenu, jer ovdje čovjek ne zna niti je mogao saznati da je Uzvišeni Allah neki oblik 'ibadeta ograničio samo na Sebe, kao što se prenosi da se dogodilo Mu'āzu ibn Džebehu, رضى الله عنه, iako ne volim da navodim primjer ovog učenog ashaba Allahovog Poslanika, ﷺ.

Dakle, postoji razlika između onoga koji zna da je neki oblik 'ibadeta ograničen samo na Uzvišenog Allaha, ili je to bio u stanju saznati, i onoga koji to ne zna i nije bio u stanju saznati. Zajedničko za posljednja dva stepena je to što vjerujemo da je onaj koji se sustegne od negacije osnove tevhida njihovog počinio iz razloga nepoznavanja namjere počinio, tj. da li je tim oblikom imao namjeru 'ibadeta stvorenom ili namjeru za značenjem kojim se ostvaruje veliki širk, htio on to ili ne, naš brat musliman-muevhid, zbog toga što poznaje značenje suštinskog velikog širka, negiranog šehadetom *la ilahe illallah* od samog početka, i njime negira osnovu tevhida, ali se u pogledu pojedinca susteže zbog toga što to značenje nije ustanovio pri njemu. S time što je greška u prvoj slici puno veća od one u drugoj slici oblika širka. Molim Uzvišenog Allaha da nas uputi i podrži u slijeđenju istine Knjige i Sunneta! (op. rec.)

